

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

Професор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Івритюк С. В. *С.В.Івритюк*
Протокол № 2 від «16» жовтня 2019 р.

№30016102019

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

Методика використання наочного матеріалу на уроках у початковій школі

підготовки бакалавра

спеціальності 013 Початкова освіта

освітньої програми (спеціалізації) Початкова освіта

Програма навчальної дисципліни «МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ НАОЧНОГО МАТЕРІАЛУ НА УРОКАХ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ» для студентів за напрямом підготовки бакалавр, галузь знань 01 Освіта, спеціальність 013 Початкова освіта, освітня програма Початкова освіта. – ”__” _____ **2019р. - 9 с.**

Розробник: Петрук В.В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

Рецензент: Рославець Р.М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

протокол № 3 від 9 жовтня 2019 р.

В.о. завідувача кафедри: _____ (Мартіросян Л.А.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету педагогічної освіти та соціальної роботи
протокол № ____ від _____ 2019 р.

Голова науково-методичної комісії факультету _____ (Антонюк В.З.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	01 Освіта 013 Початкова освіта Початкова освіта Бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 4
		Семестр 7-ий __
		Лекції 22 год.
		Практичні (семінарські) 20 год. Лабораторні 0 год. Індивідуальні 0 год.
		Самостійна робота 70 год.
ІНДЗ: <u>нема</u>		Консультації 8 год.
	Форма контролю: залік 7 семестр	

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Програма навчального курсу «Методика використання наочного матеріалу на уроках у початковій школі» складена відповідно до навчального плану підготовки фахівців відповідної галузі знань. Навчальний курс спрямований на забезпечення студентів новими знаннями та вміннями використання різних видів наочного матеріалу на уроках у початковій школі; методичними рекомендаціями та умовами використання наочності.

Вивчення навчального курсу «Методика використання наочного матеріалу на уроках у початковій школі» сприятиме формуванню у студентів уявлення про зміст поняття «наочність»; види та функції наочності в навчальному процесі; основні правила принципу наочності; вимоги до використання наочності у навчальному процесі.

Завданнями курсу є:

- сформуванню у студентів знання ключових понять стосовно наочного матеріалу;
- вивчити і практично використовувати різноманітні види та засоби наочності;
- вдосконалювати професійну майстерність щодо ефективного застосування наочного матеріалу на уроках у початковій школі;
- сформуванню у студентів арсенал практичних вмінь, які могли б допомогти студенту підібрати наочність до різних типів і видів уроку.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

- предмет, мету, завдання та теоретико-методологічні основи використання наочного матеріалу на уроках у початковій школі;
- види і правила використання наочності в початковій школі;
- вимоги до використання наочності у навчальному процесі;
- використовувати набуті знання на практиці;
- особливості застосування наочності на уроках математики;
- особливості застосування наочності у викладанні природознавства у початкових класах;
- види наочності на уроці української мови та методика їх застосування;
- особливості використання різних видів наочності на уроках іноземної мови.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структура навчальної дисципліни представляється у вигляді таблиці 2.

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем Д.ф.н.	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Використання наочності в початковій школі					
Тема 1. Використання наочності у навчальному процесі початкової школи. Зміст поняття «наочність». Види наочності. Функції наочності в навчальному процесі.	15	2	2	10	1
Тема 2. Наочність як принцип навчання. Суть принципу наочності. Основні правила принципу наочності. Вимоги до використання наочності у навчальному процесі.	15	2	2	10	1
Тема 3. Використання наочності на уроках математики. Засоби наочності на уроках математики. Особливості застосування наочності на уроках математики. Методичні умови успішного використання наочних засобів. Наочні посібники, які використовуються на уроках математики в початкових класах.	20	4	4	10	2
Тема 4. Наочність на уроках природознавства. Особливості застосування наочності у викладанні природознавства у початкових класах. Основні чинники ефективності використання наочності на уроках природознавства.	19	4	4	10	1

Засоби наочності на уроках природознавства та методика їх використання.					
Тема 5. Види наочності на уроці української мови. Види наочності на уроці української мови та методика їх застосування. Використання комп'ютера на уроках української мови.	19	4	4	10	1
Тема 6. Використання різних видів наочності на уроках іноземної мови в початкових класах. Особливості використання різних видів наочності на уроках іноземної мови. Використання ігор.	17	4	2	10	1
Тема 7. Наочність на уроках трудового навчання. Види наочних посібників та засобів на уроках трудового навчання. Приклади інтегрованих уроків. Вимоги для безпечної роботи з різними навчальними матеріалами.	15	2	2	10	1
Разом за модулем 1	120	22	20	70	8
Всього годин:	120	22	20	70	8

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Змістовий модуль 1. Використання наочності в початковій школі

Завдання для самостійної роботи 1 (10 год.)

Ознайомившись із рекомендованою літературою, опрацювати питання:

1. Види наочності

Завдання: Скласти таблицю видів наочності та вказати способи їх застосування.

Таблиця 1.

<i>№ з/п</i>	<i>Види наочності</i>	<i>Способи їх застосування.</i>
--------------	-----------------------	---------------------------------

2. Врахування вікових особливостей дітей молодшого шкільного віку під час використання наочності на уроках

Завдання: Підготувати реферат.

Завдання для самостійної роботи 2 (10 год.)

Опрацювати матеріали підручників, конференцій:

Завдання: підготувати повідомлення на теми: «Наочність як принцип навчання», «Принцип наочності в історичному аспекті».

Завдання для самостійної роботи 3 (10 год.)

Ознайомившись із рекомендованою літературою, опрацювати питання:

1. З'ясуйте методику використання і роль деяких наочних посібників та дидактичного матеріалу при організації самостійної роботи учнів з математики в одному з початкових класів.

2. Дайте примірний перелік демонстраційних наочних посібників для вивчення теми: «Вимірювання площ плоских фігур».

3. Виготуйте наочний посібник до уроку з математики на будь-яку тему в одному з початкових класів.

4. Проаналізувати план-конспект уроку з математики. Записати обладнання, засоби навчання, які використовує вчитель. Тема уроку: «Вимірювання площі плоских фігур».

5. Розглянути публікації з журналів та газети «Початкова школа», «Розкажи онуку», «Освіта» (висвітлення актуальних проблем заданої теми). Форма роботи – обговорення повідомлень.

Завдання: Опрацювати методичні рекомендації застосування наочного матеріалу на уроках математики в початковій школі.

Сформулювати методичні поради для роботи з різними видами наочності.

Завдання для самостійної роботи 4 (10 год.)

1. Особливості застосування наочності у викладанні природознавства у початкових класах.

Завдання 1: Підготувати конспекти різних типів уроку.

Завдання 2: Підготувати наочні матеріали для проведення відповідних уроків.

Завдання для самостійної роботи 5 (10 год.)

Ознайомившись із рекомендованою літературою, опрацювати питання:

1. Види наочності на уроці української мови.

Завдання: виготовити наочний матеріал на різні теми.

Завдання для самостійної роботи 6 (10 год.)

Особливості використання різних видів наочності на уроках іноземної мови

1. Ознайомлення з методикою проведення різних ігор.

2. Підбір матеріалів різнотипових ігор та їх опрацювання.

3. Виготовлення та підбір наочних матеріалів для уроків іноземної мови в початкових класах.

Завдання для самостійної роботи 7 (10 год.)

Наочність на уроках трудового навчання.

1. Дайте примірний перелік демонстраційних наочних посібників для уроку трудового навчання в 2 класі.

2. Виготуйте наочний посібник до уроку з трудового навчання на будь-яку тему в одному з початкових класів.

3. Підготуйте конспект уроку для 3 класу на будь-яку тему.

6. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ)

ІНДЗ не передбачено

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль (макс = 40 балів)	Модульний контроль (макс = 60 балів)	Загальна кількість балів
--	---	--------------------------

Модуль 1							Модуль 2		
Змістовий модуль 1							МКР 1		
T 1	T 2	T 3	T 4		T 5	T 6	T 7	60	100
4	4	4	4	4	4	4	4		

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Байбара Т.М. Природознавство: Посіб. для вчителя.К.: Освіта, 2001. - 224 с.
2. . Безкоровайна Ю. Унаочнення як засіб формування іншомовної лексичної компетенції учнів / Ю. Безкоровайна // Студентський науковий альманах факультету іноземних мов, 2009. Вип 1(6) – С. 230 – 234.
3. Борисенко Н.М., Сухіна Л.А. Основні напрями теорії та технології природничо-математичної освіти у початковій школі. [навч.-метод. рекомендації] / Н.М.Борисенко/- Херсон: Айлант, 2010.- С.42-60.
4. Використання наочних посібників на уроках літературного читання в початкових класах[Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://naurok.com.ua> > [Бібліотека > Педагогіка](#)
5. Гордієнко О.А. Використання комп'ютера на уроках української мови: проблеми та перспективи // Професійна освіта в умовах інтеграційних процесів: теорія і практика: збірник наукових праць / за заг. ред. проф. С.С. Вітвіцької, доц. Н.Є. Колесник. – Житомир: ФОП «Н.М.Левковець», 2017. – У 2-х ч. – Ч.1. – 312 с. – С. 39 – 42.
6. Дроздовська І.В. Наочність / І.В. Дроздовська // Англійська мова в початковій школі, 2008. №9. С. 35.
7. Інноваційні технології в початковій школі./ Упорядник О.Кондратюк.- К.: Шк.. світ,2008.-112с.
8. Казачинер О.С. Дидактичні ігри як засіб активізації діяльності учнів на уроках англійської мови / О.С. Казачинер // Англійська мова та література, 2007. № 36. С. 41-47.

9. Методичні рекомендації щодо викладання в початковій школі у 2019/2020 навчальному році. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://osvitoria.media › metodychni-rekomendatsiyi-shhodo-vykladannya...>

10. Наочність як ефективний засіб у навчанні іноземної мови у початковій школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://library.udpu.edu.ua › library_files › ukr-turkmen_visnuk › 4.pdf

11. Нова українська школа: поради для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. — К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. — 206 с.

12. НУШ - бібліотека методичних матеріалів для вчителя. – Всеосвіта школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vseosvita.ua › Бібліотека>

13. Романюк А. А. Використання наочності у навчальному процесі початкової школи / А. А. Романюк // Молодий вчений. - 2017. - № 10. - С. 534-538. - Режим доступу: www.irbis-nbuv.gov.ua › cgi-bin › irbis_nbuv › cgiirbis_64

14. Романюк А. А. Особливості застосування сучасних засобів наочності у початковій школі в контексті нових педагогічних парадигм / А. А. Романюк // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.irbis-nbuv.gov.ua › cgi-bin › irbis_nbuv › cgiirbis_64

Інтернет-ресурси:

1. *Освітній сайт "Шкільна освіта"* - <http://www.school.edu-ua.net/>
2. *Всеукраїнський шкільний портал* - <http://www.school.ed.net.ua/>
3. *Освітній сайт "Освітянська мережа України"* - <http://www.ednu.kiev.ua/>
4. *Міжнародний освітній фонд ім. Ярослава Мудрого* - <http://www.ymf.kiev.ua/>
5. *Острів знань. Освітній портал* - <http://ostriv.in.ua/>

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Використання наочності у навчальному процесі початкової школи.
2. Зміст поняття «наочність».
3. Види наочності.
4. Функції наочності в навчальному процесі.
5. Наочність як принцип навчання.
6. Суть принципу наочності.
7. Основні правила принципу наочності.
8. Вимоги до використання наочності у навчальному процесі.
9. Використання наочності на уроках математики.
10. Засоби наочності на уроках математики.
11. Особливості застосування наочності на уроках математики.
12. Методичні умови успішного використання наочних засобів.
13. Наочні посібники, які використовуються на уроках математики в початкових класах.
14. Наочність на уроках природознавства.
15. Особливості застосування наочності у викладанні природознавства у початкових класах.
16. Основні чинники ефективності використання наочності на уроках природознавства.

17. Засоби наочності на уроках природознавства та методика їх використання.

18. Види наочності на уроці української мови.

19. Види наочності на уроці української мови та методика їх застосування.

20. Використання комп'ютера на уроках української мови.

21. Використання різних видів наочності на уроках іноземної мови в початкових класах.

22. Особливості використання різних видів наочності на уроках іноземної мови. Використання ігор.

23. Наочність на уроках трудового навчання.

24. Види наочних посібників та засобів на уроках трудового навчання.

25. Приклади інтегрованих уроків.

26. Вимоги для безпечної роботи з різними навчальними матеріалами.